

CÖNKLERDEN GÜN İŞİĞİNA: ABDAL MAHLASLI HALK ŞAİRLERİ*

“*Abdal*” kelimesi Arapça “*bedel*”, “*bedil*” sözlerinin çokluk şeklidir. “*Bedel*”in anlamı; “bir şeyi karşılık olarak başka bir şeyin yerine koymak, değiştirmek” tir. Aslında Arap gramerine göre bu kelimenin “*budala*” olması gerekir. *Abdal*, “*abit, zahit, münzevi*” anlamlarına gelir (Köprülü, 1989; 367). *Abdal* sözü, tasavvufta ise, ulu zatlardan birisinin ölmesinden sonra, tanrı tarafından onun yerine geçirilen bir bölük insana verilen isim anlamında kullanılmıştır (Gölpınarlı, 1977, 5). XII. ve XIV. yüzyıllarda “*derviş*”, XV. yüzyılda ise “*divane, meczup*” sözleri *Abdal* kelimesiyle bir tutulmuştur.

Şair *Vahidî*, 1522’de tamamladığı *Hace-i Cihan ve Netice-i Can* adlı eserinde Rum abdallarından söz ederken onların özelliklerini şöyle sıralar: “... sırtlarında yalnız bir tennure, adeta çıplak denecek şekilde, daima yalın ayak ve başları açık gezerlerdi. Bellerine yün örgü bir kuşak, omuzlarında *Ebû Müslim nacağı*, ellerinde *baba Şüca çomağı*, kuşaklarına asılı –*kav*, çakmak ve *esrar taşımağa mahsus*- iki *cür’adan*, tahtadan gayet büyük ve saplarına aşık kemiği asılı bir sarı kaşık ve bir keşkül vardı. Vücutlarında yanık yerleri, dövme *Zülfikar* resimleri veya *Ali’nin* ismi, *bâzû*larında yılan şekilleri bulunurdu. Ellerinde *def*, *kudüm*, *boynuz* gibi musiki aletleri bulunurdu ve zikir esnasında yahut yürürken bunları çalarlardı... Bunlar *Adem’in* sünnetine uyarak çıplak gezerler, *esrar* yerler, sakallarını, saçlarını, bıyıklarını tıraş ederlerdi. *Muharrem’de* *Kerbelâ* şehitlerinin matemini tutarlar, bıçakla vücutlarına yaralar açarlar, sonra büyük bir aşure ziyafeti yaparlardı.” (Köprülü, 1989; 374-375)

Abdallar, nefisleri köreltmek, kibirden kaçınmak için dilenmeyi kendilerine caiz görmüşler, gittikleri kaza ve köylerde bellerine zincirle taktıkları boynuzdan yapılma nefirlerini üfler, kudümlerine vurarak nefesler söyler, zikir ve sema ederlerdi.

Abdal sözü, kibirden kaçınıp alçakgönüllü olmayı gerektirdiğinden ve kendisini *abdal* olarak görme düşüncesinden dolayı bazı Alevi-Bektaşî şairleri tarafından mahlas olarak alınmıştır.

Şiirde mahlas kullanma geleneği Türklerde oldukça köklü bir gelenektir ve biz bunu XI. yüzyıl Uygur şiirinden itibaren takip edebilmekteyiz. Bilindiği gibi, şairler takma ad olarak kullandıkları mahlaslarını, *tac beyiti* veya *mahlas beyiti* dediğimiz son beyitte veya son

* Âşık Veysel Kültür Derneği, *Halk Kültürümüzde Sivas’ın Yeri Sempozyumu*, Ankara, 24 Mart 2002.

dörtlükte söyler. Mahlas, şairin uygun bizzat kendisi için uygun bulunduğu veya bir başkası tarafından verilen bir kelimedir. Bu konuda geniş bir araştırmamızı daha önce yayımladığımızda (Kaya, 1994; 83-94) burada ayrıca bu konunun üzerinde durmak istemiyoruz. Ancak şunu söyleyelim ki, âşıklar mahlas olarak adlarını, soyadlarını kullanmakla beraber, kimileri de isimlerinin başına veya sonuna birtakım sıfatlar almışlardır. Bunlar; *biçare, dertli, gariip, sefil* şeklinde âşığın kendisini alçak gönüllü göstermek için seçtiği sözlere. Bunun yanında bir inanca dayalı *abdal, derviş, kul, pir* nev'inden sözler isme eklendiği gibi, âşığın özelliğini (*genç, ikiz*) ve mesleğini (*müezzîn*) yansıtan sözlerden de istifade edildiği olur.

İşte bizim çalışmamıza konu olanlar da “Abdal” sözünü kendilere mahlas olarak almış şairlerdir.

Tespitlerimize göre edebiyatımızda bugüne kadar 29 şair “Abdal” kelimesini kendilerine mahlas olarak almışlardır. Bunların başlıcasını şöyle gösterebiliriz: **Abdal, Abdal Dede, Abdal Musa, Abdaloğlan, Abdal Pir Sultan, Arif Abdal, Cafer Abdal, Gencî (Genç Abdal), Güvenç Abdal, Hüseyin Abdal, Kalender Abdal, Kaygusuz Abdal, Koyun Abdal, Küçük (Köçek) Abdal, Meczub Abdal, Mesrur Abdal, Meydan Abdal, Muhyiddin Abdal, Pinhan Abdal, Pir Gaib Abdal, Pir Sultan Abdal, Sadık Abdal, Sefil Abdal, Seher Abdal, Sersem Abdal, Teslim Abdal, Uryan Abdal, Viranî Abdal, Yeşil Abdal.**

Bunların tek tek tanıtılması takdir etmek gerekir ki, bu kısa etüdün çok çok üstünde bir çalışmayla ortaya konulabilir. Kaldı ki, bizim buradaki amacımız da bunları tek tek tanıtmak değil, meseleye belli bir boyuttan açıklık getirmektir. Bu da, Sivas'ta elimizde bulunan cönklerdeki “Abdal” mahlasını kullanan şairleri değerlendirmek şeklinde olacaktır.

Arşivimizde bulunan 35'ten 19'unda Abdal mahlaslı şairleri tespit ettik. Bu cönkler; 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 20, 22, 30, 32 numaralı cönklerdir. Bunlardan 30, 32 ve Zile Cöngü adını verdiğimiz cönklerin dışında kalanlar, Sivas'ta elde edilmiştir ve büyük çoğu Divriği ağırlıklı olmak üzere Sivas'ın ilçe ve köylerinde tutulmuş cönklerdir.

Elimizdeki cönklerde yukarıda sıraladığımız 29 şairden 19'unun şiirleri kayıtlıdır. Bunların içinde ilim âlemine ilk defa tanıttığımız üç

tane de yeni şair vardır. Bunlar; *Abdal Dede*, *Kalender Abdal* ve *Sersem Abdal*'dır.

Söz konusu ettiğimiz 19 şairin şiirlerinin yer aldığı cönkler ve şiirler şunlardır.

Abdal : DK cönk 2, 9 (2 şiir)

Abdal Dede : DK cönk 9 (2 şiir)

Abdal Musa : DK cönk 30(1 şiir)

Abdal Pir Sultan : DK cönk 2, 3, 5, 6, 7, 20 (10 şiir)

Cafer Abdal : DK cönk 3 (1 şiir)

Genç Abdal : DK cönk 30 (1 şiir)

Hüseyin Abdal : DK cönk 9 (1 şiir)

Kalender Abdal : DK cönk 16 (1 şiir)

Kazak Abdal : DK cönk 30 (1 şiir)

Meczub Abdal : DK cönk 3 (1 şiir)

Mesrur Abdal : DK cönk 30 (1 şiir)

Pir Sultan Abdal : DK cönk 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 20, 22, 30 (9'u mükerrer toplam: 54 şiir)

Sadık Abdal : DK cönk 4 (1 şiir)

Sefil Abdal : DK cönk 20 (1 şiir)

Seher Abdal : (Zile/350-351-352) (1 şiir)

Sersem Abdal : Zile/79-80, DK cönk 32 (2 şiir)

Teslim Abdal : DK cönk 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 20, 32 (5'i mükerrer toplam 38 şiir)

Viranî Abdal : DK cönk 1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 20, 22, 32 (14'ü mükerrer toplam 34 şiir)

ABDAL

Hakkında kesin bilgiye sahip değiliz. Diğer şiirlerinin yer aldığı cönklerle bakıldığında XVII. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu yüzyılda yaşamış olan Sun'î'nin, şairleri konu edindiği Tekerlemesinde de Abdal'a yer vermesi, onun daha sonraki yüzyıllarda yaşamadığını gösterir (Kaya, 1990; 45). Kimi araştırmacılar onun Kul Budala ile aynı kişi olduğu ihtimali üzerinde durmuştur (Özmen III, 1998; 55).

Cönklerimizde iki şiiri bulunmaktadır. Bunlardan birisi 11 (Cönk no: 9), diğeri de 8 hecelidir (Cönk no: 2). Dili sade olup şiirleri teknik yönden başarılıdır.

Yüz süzmeye geldim hâk-i payına

*Arzualim sana pir mürvetkânı
Sen tabipsin göstereyim yarayı
Derdin dermanını ver mürvetkânı*

*Eşiğinde karar kıldın eğlendin
Elestüde bir ikrâra bağlandın
..... kul evine yığılandın
Kesbin dil içinde sır mürvet-kânı*

*Eşiğinde ednâ geda kullar var
Sana arz olacak hasbihâller var
Açılmış bahçede taze güller var
Elinen pazarmış şar mürvet-kânı*

*Efendim didâra eyledik niyet
Tâ ezel ezelden kılınıştık biat
Cemâlini gördüm dostum bu saat
Yazılır cemâlde nûr mürvet-kânı*

*ABDAL'ım uzaktan birdir özümüz
Birlik mekânuna var niyazımız
Kavuştuk bir pire geldi yazımız
Sensin dil içinde pîr mürvet-kânı
(9/178)**

x

x x

*Hakikât kilidini
Açana gazi dediler
Bu yolda canıyla baştan
Geçene gazi dediler*

*Mürşid inanmaz yalana
Raz k ile mala kalana
Dost meydanında olana
Koçana gazi dediler*

---

* İlk rakam cönk, sonraki rakam ise birinin bulunduğu sayfa numarasını gösterir.

*Geç gel rızık ile malından
Nişan göster öz halinden
Aşk kadehin dost elinden
İçene gazi dediler*

*Al kırmızı eyle donunu
Muhkem sakla hem dinini
İmam yolunda kanını
Saçana gazi dediler*

*Bir haber diyeyim sana
İşit sözüm inan bana
ABDAL eydür dosttan yana
Göçene gazi dediler
(2/69)*

ABDAL DEDE

Hakkında herhangi bir bilgi bulamadığımız Abdal Dede, acaba Abdal mahlaslı şairle aynı kişi midir, yoksa farklı bir şair midir, bilemiyoruz. Çünkü daha önce Abdal Dede mahlaslı bir şaire rastlayamamış olmamız bizim ihtiyatlı davranmamızı gerektiriyor.

Elimizde 11 heceli (Cönk no: 9) ve 8 heceli (cönk no: 9) iki şiiri olan Abdal Dede'nin dili oldukça sadedir. Şiirler, teknik yönden de başarılıdır.

*Ali gelir diye karşı giderler
Bindiği Düldül'ün medhin ederler
Himmat eylen erler uyansın pirlere
Ali'nin Düldül'ün biz de görelim*

*Üstüne binince yel gibi eser
Bir üzenği desem engine basar
Önüne gelince çok başlar keser
Ali'nin Düldül'ün biz de görelim*

*Ayağına altın nallar çaktırmış
Üzengisini has gümüşten döktürmüş
Gözlerine yeşil perde çektirmiş
Ali'nin Düldül'ün biz de görelim*

*Gemini ge herden takmış başına
Lezzet verir dudađına, diřine
Bir n r dođmuř eyerinin kařına
Ali'nin Düldül' n biz de görelim*

*ABDAL DEDE'm eydür dengi bulunmaz
Her kula görünüp nasip olunmaz
Altmış yıllık yolu alsa yorulmaz
Ali'nin Düldül' n biz de görelim
(9/143-144)*

x x

x
*Buđ n akřama ceme
Eoliy lar gelir deme
Hızır  llez görmeye
Sefa geldin Hızır  llez*

*Kerbelâ'yı yarı geçti
Buğdayımı orada saçtı
Ebu Hayyan hazır içti
Sefa geldin Hızır  llez*

*Kerbelâ'yı geçe geçe
Buğdayımı saça saça
Ebu Hayyan içe içe
Sefa geldin Hızır  llez*

*Hasan Hüseyin'dir pirimiz
Hakk'a teslimdir serimiz
Cennetten ister k yerimiz
Sefa geldin Hızır  llez*

*Yedi günlük orucu
Tutana yoktur sorgucu
M nkire batam kılıcı
Sefa geldin Hızır  llez*

*ABDAL DEDE' me varalım
Ahoâlini soralım
Hızır gelmiş gönderelim
Sefa geldin Hızır İllez
(9/163-164)*

ABDAL MUSA

Alevî ve Bektaşilerin saygı duyduğu şahsiyetlerin başında gelir. Hakkında Âşıkpaşazade Tarihinde, Gelibolulu Ali'nin Kühü'l-Ahbarında, Hoca Sadeddin Efendi'nin Tacü't-Tevarihinde, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde bilgiler vardır.

Hakkında bilinenler vesikalara dayalı bilgiler olmayıp şiirlerindeki ifadeler ve onun adına olan Velâyetnameye dayanır. Horasan'dan geldiği, Bursa'nın fethine katıldığı, Elmalı'da yaşadığı, Hacı Bektaş Veli'den sonra Hacım Sultan'a bağlandığı, Kaygusuz Abdal'ın piri olduğu ittifak edilen bilgiler arasındadır. XIV. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Keramet sahibidir.

Elimizdeki şiiri 5 dörtlük olup arşivimizdeki 30 numaralı cönkte bulunmaktadır. Şiir 11 hecelidir.

*Muhammed Ali'nin kıldığı dava
Yok meydanı değil var meydanıdır
Muhammed Kırklara niyaz eyledi
Ar meydanı değil er meydanıdır*

*Kırklar özün bir araya kodular
Erenler ölüyü susuz yudular
Deveyi gördün mü görmedik dediler
Sen ört eteğini sır meydanıdır*

*Gezdiğin yerlerde ara bulasın
Sahba olup her dem kevser dolasın
Hakk'ın her sırrına settar olasın
Çek çevir kendini kâr meydanıdır*

*Ne diyeyim şu insafsız kalana
Yuf çekerler bu meydanda yalana
Üç yüz altmış merdiveni bilene*

Kör meydanı değil gör meydanıdır

*ABDAL MUSA her dem gerçek er ise
Ali'yi sevenler muhib yar ise
Hakk'ın didarını görem der ise
Urganı boynunda dar meydanıdır
(30/82)*

ABDAL PİR SULTAN

İbrahim Aslanoğlu'nun büyük bir emek sonrası ortaya koyduğu Pir Sultan Abdallar adlı eserinde bu isimle tapşırılmış altı şaire yer verilmiştir. Bunlar; *Pir Sultan, Pir Sultan Abdal* (XVI-XVII yüzyıl), *Pir Sultan'ım Haydar* (Merzifon veya Çorumlu), *Pir Sultan Abdal* (Halil İbrahim), *Abdal Pir Sultan* (XIX yüzyıl), *Pir Sultan Abdal* (Aruz şairi)'dir.

Arşivimizde Abdal Pir Sultan mahlaslı 10 şiir bulunmaktadır. Bunlar 11 heceli şiirler olup 2, 3, 5, 6, 7, 10, 20 numaralı cönklerde bulunmaktadır. Şiirlerin ayakları, dörtlük sayıları ve cönk numaralı ile buldukları sayfalar şunlardır:

Benden sana emanet değme gönüle (5 dörtlük, 3/42-43)
Geçirdim beyhude devrana hayıf (5 dörtlük, 20/99-100)
Önünde delili Cebrail deyi (7 dörtlük, 6/32-33)
Bir hayli vakittir yastadır gönül (5 dörtlük, 5/ 45-46)
Yanmış yüreğime kar bulamadım (5 dörtlük, 10/84)
Su içemeyip şehit olan Hüseyin (7 dörtlük, 7/211-213)
Koynunda ibrişim kılı var koçun (5 dörtlük, 6/33)
Erenlerin demi nurdan sayılır (5 dörtlük, 20/200-201)
Alim ne yatarsın bir günün doğdu (5 dörtlük, 2/26)
Mansur olmayınca dara varılmaz (5 dörtlük, 6/28-29)

CAFER ABDAL

Hayatı hakkında elimizde hemen hemen hiç bilgi yoktur. İsmail Özmen XVIII. yüzyılda yaşadığı ihtimali üzerinde durmuştur (Özmen, 1998; 286). Şiirindeki ifadeye bakılırsa inancında samimi birisi olduğunu söyleyebiliriz. 3 numaralı cönkte bulduğumuz şiiri 11 hecelidir. Dili sadedir.

*Sırrıyla seyr ettim âlem halkını
Zapta kadir değil elde bulunmaz*

*Dervişimdir terk eylemez hûbunu
Dervişlik nişanı dilde bulunmaz*

*Benliğin terk etse kalbini silse
Özünü pâk etse nefsin öldürse
Eğer tarîkatta dervişim derse
Nefsine uyanlar yolda bulunmaz*

*Nefsine uymamak kişiye zordur
O rahı tanımak haylice erdir
Er kuşağı kuşanır binde birdir
Er kuşağı değme belde bulunmaz*

*Aşkın gemisi derya-yı ummanda
Bizim istediğimiz dinde imanda
CAFER ABDAL eydür şimdi zamanda
Hakk'a yarar amel kulda bulunmaz
(3/3-4)*

GENÇ ABDAL

Edebiyatımızda bu mahlasla şiir söyleyen iki şair bulunmaktadır. Birisi Vilâyetnamede adı geçen ve Hünkâr Hacı Bektaş Veli Hazretlerinin hizmetinde bulunmuş olan Güvenç Abdal; diğeri de XIX. yüzyılda yaşamış olan şairdir.

Aşağıda şiirini kaydettiğimiz Genç Abdal, işte bu şairdir. Eskişehirli olduğu, Şeyh Gazi ve Şücaeddin Veli Tekkelerinde sade bir hayat yaşadığı, H. 1290 (M. 1874)'da öldüğünü bilmekteyiz. Şiirlerinde *Genc Abdal* yahut *Gencî* mahlaslarını kullanmıştır. Şiirleri, genellikle didaktik tarzdadır.

Arşivimizdeki 30 numaralı cönkte yer alan şiiri 4 dörtlüktür ve 11 hecelidir.

*“Sakahüm” sırrını söyleme sakın
Sakla kulum beni saklayım seni
Cevher-i zatını keşf etme sakın
Sakla kulum beni saklayım seni*

Elde ayağında dilde gözünde

*Saklar ahır evvel her bir sözünde
Canından içeri kendi özünde
Sakla kulum beni saklayım seni*

*Dizilmiş katara gerçekler pirlere
Hakk'ın emri ile Hakk'a giderler
Hakikat sırrını söyleme derler
Sakla kulum beni saklayım seni*

*GENC ABDAL sakla sen seni sende
Hak seni saklasın can ile tende
Hak buyurdu ben sendeyim sen bende
Sakla kulum beni saklayım seni
(30/87)*

HÜSEYİN ABDAL

Edirnelidir. XVI. yüzyılda yaşamış bir Bektaşî şairidir. Geçimini helvacılıktan sağlamıştır. Divriği'nin Çamşılı yöresinde yatan Hüseyin Abdal ile herhangi bir ilgisi yoktur. Bu yüzden *Helvacı Hüseyin* olarak tanınmıştır. Bazı şiirlerinde Hüseyinî mahlasını kullanmıştır. Hakkında çeşitli dedikodular çıkarılmıştır. Aşkî'ye göre şiir söylemede oldukça usta; Hasan Çelebi'ye göre şiir hırsızıdır. Şiirlerini hem aruz hem de aruz ölçüsüyle söylemiştir.

Yayımladığımız şiir 9 numaralı cönkte kayıtlıdır. 11 heceli ve 5 dörtlük olan bu şiirin konusu aşktır.

*Ağlama (hey) nazlı dilber ağlama
Ağlamanın gülmeleri yakındır
Hidâyet olursa Gani Mevlâ'mdan
Çeşmim yaşı silmeleri yakındır*

*Siyah zülfün mâh yüzüne tel gibi
Acep güler miyim ben de el gibi
Bir yiğit yâr sevse gonca gül gibi
Ayrılınca solmaları yakındır*

*Hain olur avlanması doğanın
Kalkıp havalanıp göğe ağanın*

*Göğsü çifte benli dilber sevenin
Ağlamanın gülmeleri yakındır*

*Erisin dağların karı erisin
Sel sel olsun çöl ovayı bürüsün
Ordu kalksın ağ obalar yürüsün
Güzel yârın karaları bağlasın*

*HÜSEYİN ABDAL'ım gezer dünyada
Abdalları semâh döner Konya'da
Ne cefâ verirsen sen bu dünyada
Felek beni almaları yakındır*

(9/209)

KALENDER ABDAL

Şiirin yer aldığı arşivimizdeki 16 numaralı cönkteki şairler göz önünde tutulduğunda, Kalender Abdal'ın en geç XIX. yüzyılda yaşadığı tahmin edilebilir. Hakkında bu güne kadar hiç bir kaynakta bilgi yer almamaktadır. Samimi bir Bektaşî mürididir. 11 heceli ve 4 dörtlük olan şiiri teknik yönden başarılıdır.

*Dün gece seyrimde batın yüzünde
Allah bir Muhammed Ali'yi gördüm
Elif tâç başında nikap yüzünde
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yi gördüm*

*İçtim ol doluyu iman yetirdim
Çıkardım kisvetim ikrar yetirdim
Menzil gösterdiler geçtim oturdum
Tığ-ı bentle bağlı belimi gördüm*

*Mürşit eteğinden tutmuşam destim
Bilmem sarhoş muyam içmişem mestim
Bu idi muradım erişti kastım
Erenler vird eden dilimi gördüm*

*KALENDER ABDAL'ım koymuşam seri
Şükür kurban kestim gördüm didarı*

*Erenler serdari gerçekler pîri
Sultan Hacı Bektaş Veli'yi gördüm
(16/27)*

KAZAK ABDAL

XVII. yüzyılda yaşadığı söyleniyorsa da şiirlerindeki konu ve üsluba bakılacak olursa XVI. Yüzyılda yaşadığı kuvvetle muhtemeldir. Romanya Türklerindedir. Söylentiye göre, genç iken Deliorman'da Demir Baba onu evlat edinmiş, daha sonra Balım Sultan'ın müridi olmuş ve ondan el almıştır. Asıl adı Ahmet olmakla beraber, Kazak Abdal adıyla tanınmıştır. Kabri Denizli'dedir.

Dili sadedir. Daha ziyade hicvi şiirleriyle tanınmıştır. Yayımladığımız şiir arşivimizdeki Zile Cöngünde ve 30 numaralı cönklerde kayıtlıdır. Şiir 8 heceli ve yergi konuludur. Pek çok kaynaktan geçen bu şiiri, karşılaştırma imkânı sağlama düşüncesiyle yayımlamakta fayda görüyoruz.

*Eşeği saldım çayıra
Otlayıp karnın doyura
Düşü görüp de hayıra
Yoranın da avradını*

*Köyüne sokma bed-huyu
Yıkar harap eder köyü
Ölüsüne meyyit suyu
Koyanın da avradını*

*Bir müfsidin bir gammazın
Birisi de var yemezsin
Ölüsüne meyyit namazın
Kılanın da avradını*

*Derince kazın kuyusun
İnil inil inilesin
Kefen diken iğnesin
Verenin de avradını*

Dağdan odun getirenin

*Mezarına götürenin
Iskatına oturanın
İmamın da avradını*

*KAZAK ABDAL ne söyledi
İşitenler hatm eyledi
Diyorlarsa kim söyledi
Soranın da avradını
(Zile/274, 30/91)*

MECZUB ABDAL

XVI. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmekle beraber hakkında bilinenler çok yetersizdir. Bilinenler, Otman Baba dergahının postnişini olan Zati Baba'dan el aldığı, elinde sazı ile Deliorman ve Dobruca civarında dolaşan gezgin bir derviş olduğundan öteye gitmemektedir.

Elimizdeki şiiri 11 heceli ve 7 dörtlük olup teknik yönden başarılıdır. Şiir; "Pîrim Otman Baba ganidir gani" şeklinde tek ayaklıdır. Şiirde Otman Baba'nın büyüklüğü, keramet konu edinilmiştir.

*Gönül mahzun iken şâdân eyleyin
Pîrim Otman Baba ganidir gani
Kudret eli ile düşmüşün alan
Pîrim Otman Baba ganidir gani*

*Ziyaret edenler olurlar hacı
Üç yüz altmış altı halifesi duâcı
Yedi burca teşbih giymiştir tâcı
Pîrim Otman Baba ganidir gani*

*Kerâmetle şu dünyayı taşırın
Yezid kabilesin aklın şaşırın
Yeşil çimen üstünde kebab pişiren
Pîrim Otman Baba ganidir gani*

*Kutbiyyet burcuna geçip oturan
Kudret eli ile bulut getiren
Arkasını kara taşa geçiren*

Pîrim Otman Baba ganidir gani

*Yüz bin kerameti var cümlesi âyan
Yezid sen bu gerçek veliye inan
Karataş üstünde hirkasın yuyan
Pîrim Otman Baba ganidir gani*

*Yeşil temrenli oklarını uçuran
Münkir olanları geri kaçırın
Yedi yüz abdalı önden göçüren
Pîrim Otman Baba ganidir gani*

*MECZUB ABDAL eydür ikrarın tutan
Cümle Rum ilini bekleyip yatan
Kudret definesi diye suyu akıtan
Pîrim Otman Baba ganidir gani
(3 / 54-55)*

MESRUR ABDAL

Hayatı ve kişiliğiyle ilgili olarak hemen hiçbir kaynakta bilgi yoktur. Şiirlerinden anladığımız ifadeye ve dile bakacak olursak XIX. yüzyılda yaşadığı tahmininde bulunabiliriz. Elimizde bir şiiri bulunmaktadır. Şiir 4 dörtlük, 11 heceli ve sosyal tenkit konuludur.

*Bir acep haline erdik dünyanın
Görüp birbirimiz seçemez olduk
Zevali yakındır bilem cihanın
Her dem ağlamaktan gülemez olduk*

*Makadri bilinmez oldu irfanın
Budur nişanesi ahur zamanın
Evvvel sürdüğümüz dem ü devranın
Şimdi zerresini göremez olduk*

*Hiç kemal-i ehle kalmadı rağbet
Nadâna her yerde ederler izzet
Kıyametten olmak gerek alâmet
Bir hakikat ehli bulamaz olduk*

*Nasihati budur MESRUR ABDAL'ın
Tükenmez payesi kıyl ile kâlin
Kimseye "şu" diye ağlama halin
Kendi halimize gülemez olduk
(30/182)*

PİR SULTAN ABDAL

Alevi Bektaşî edebiyatında adından en fazla söz ettiren şairler arasındadır. Nitekim elimizdeki cönklerde de en fazla Pir Sultan Abdal'ın şiirleri kayıtlıdır. Hakkında kitap ve makale bazında pek çok araştırma yapıldığından biz burada ayrıca üzerinde durmak istemiyoruz. Bu bakımdan sadece tespit ettiğimiz şiirlerin ayaklarını vermekle yetiniyoruz

Şiirler 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 20, 22, 30. cönklerde dir. Sayısı, 54'tür. Bunların 9'u mükerrer olup farklı şiir sayısı toplam 54'tür. Şiirlerin ayakları, dörtlük sayıları ve cönk numaralı ile buldukları sayfalar şunlardır:

Şu âlemde her şey var olmayınca (5 dörtlük, 12/48-49)
Dünya sana bana kalmaz ne fayda (5 dörtlük, 7/173-174)
Acep şu dağları aşam mı ola (5 dörtlük, 9/97-98)
Dost senin aşkınla dost yana yana (5 dörtlük, Zile/314)
Ârif isen bu mânâna fark eyle (5 dörtlük, 10/59-60)
Bir dem sureti kadim kal etti böyle (5 dörtlük, 9/47-49)
Kamu dertlilere derman olan şah (30/133)
İndim ziyaret ettim Balım Sultan'ı (5 dörtlük, 9/177)
Pirim var neyerim dünya malını (5 dörtlük, 3/3)
Yine tazelendi yürek yarası (5 dörtlük, Zile/259)
Ali'm ne yatarsın günlerin geldi (5 dörtlük, 7/236-237)
Kalma günahlara medet mürvet Yâ Ali (7 dörtlük, Zile/33-34)
Şu mülkün sahibi Ali değil mi (5 dörtlük, 9/35-36)
Yazar da sorayım Şâhıma bari (5 dörtlük, 9/208)
Uyabilirsen gel beri (5 dörtlük, Zile/273)
Ayrılmam katardan ben şimden geri (5 dörtlük20/167-168)
Soyuyorlar Şah-ı merdan Ali'yi (5 dörtlük, 4/34-35)
Diriye saydılar bizi (5 dörtlük, 30/81)
Ananın belinden indirdin felek (7 dörtlük, 9/142-143)
Her zaman el sözüne uymalı değil (5 dörtlük, 9/81-82)

Durulur gâm yeme divane gönül (5 dörtlük, 12/23-24)
 Durulur gam yeme divâne gönül (5 dörtlük, (20/160-161)
 Dalgalandı taştı gönül (5 dörtlük, 32/11)
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram (5 dörtlük, 9/68-69)
 Var seni Ali'nin yoluna saldı (7 dörtlük, 7/69-70)
 Yürü var Ali'nin yoluna saldı (5 dörtlük, 9/49-50)
 Var seni Ali'nin yoluna saldı (7 dörtlük, 12/47-48)
 Var seni Ali'nin yoluna saldı (6 dörtlük, 13/68-69)
 Öğünden gülmedim ana ağlarım (5 dörtlük, 9/93-94)
 İcâzet isterik sizden canlarım (4 dörtlük, 9/200)
 Ali'nin Düldül'ün biz de görelim (4 dörtlük, Zile/1)
 Ak üstünde karayı seçebilirsen (5 dörtlük, 32/8-9)
 Sensiz bir içim su içmezem dersin (5 dörtlük, 22/63-64)
 Elin günahını sen mi görürsün (5 dörtlük, 22/58)
 Danışıp yolları aşar mı aşar (5 dörtlük, 10/50-51)
 Her kim hakkımızda bühtan demişler (4+2 mısralı 5 bent, 1/21-23)
 Dağlar Ya Muhammed Ali çağırır (5 dörtlük, 16/9)
 Dağlar Yâ Muhammed Ali çağırır (5 dörtlük, 12/55-56)
 Ayrılık derdinin dermânı nedir (6 dörtlük, Zile/313)
 İnsan olan gelir nura çevrilir (4 dörtlük, 30/61)
 Musahipsiz kişinin hali nic' olur (5 dörtlük, 2/74-75)
 Sahipsiz kişinin hâli nice olur (5 dörtlük, 10/8)
 Karşımda üç yıldız süzülüp durur (5 dörtlük, Zile/264-265)
 Karşumda üç yıldız görünüp durur (5 dörtlük, 12/44-45)
 Dost bende yaralar türlü türlüdür (4 dörtlük, 9/79-80)
 Bendeki yaralar türlü türlüdür (5 dörtlük, Zile/436)
 İmam Hüseyin'in kanı nice oldu (6 dörtlük, 9/69-71)
 Değdi şu sineme ne dağlar oldu (5 dörtlük, 8/30-31)
 Hışm ile yıldırım şeytana düştü (5 dörtlük, 3/9-10)
 Mihman canlar yüzüm basa geldiniz (5 dörtlük, 7/99)
 Koyduğu yollara gitmiyor talip (5 dörtlük, 9/100)
 Pınarı başından bağlasanız (6 dörtlük, Zile/9-10)
 Hani bizim dehmenimiz ilimiz (5 dörtlük, 9/92-93)
 Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz (6 dörtlük, 12/97-98)

SADIK ABDAL

XV. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Dimetoka'da yaşadığı Seyit Ali Sultan (Kızıl Deli)'nin müritlerinden olduğu rivayet

edilir. Aruzla şiirler yazdığı ve bunda da başarı sağladığı göz önünde tutulursa, Arapça ve Farsçaya vakıf olduğu ve tahsil gördüğü anlaşılır.

Yayımladığımız şiiri *Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün* kalıbıyla ve gazel kafiye düzeninde 10 beyittir.

*Boş değildir şu âlemde her biri bir kâra mest
İns ü cinni yok ademde kalmamış envâre mest*

*Şeytanı boşda komuşdır Hak Habib-i Zülcelâl
Nemrudı yarattı ana harici fi'n-nara mest*

*Hak kelâmın bile bile ketm idilse bir kişi
Evlîyâlar kabul etmez billahi ol nûra mest*

*Ayat-i âdem safidir hulkımız Hazret-i Şit
Egine bir hülle giyen Haydar-ı Kerrar'a mest*

*Ârif isen ey birader ilmîni mürşidden al
Mürşid-i kâmil olanın arzusu dîdara mest*

*Evlîyâlar enbiyâlar ceddîm İbrahim Halil
Tâci nâme bahş olunca mail oldu nura mest*

*Hak Habib'ine mi'racda namazu bahş eyledi
Kuduretden tevhid indi tevhid-i kerrara mest*

*Doksan bin kelam danışdı Hak Habib ü'l-mürselin
Şu'lesi kırk pâre oldu cümlesi Zinnur'a mest*

*Hüsn-i canı birdir amma hulku huyu bir değil
Kimisi Ali'yi sever kimisi katara mest*

*Evlîyâlar enbiyâlar serefrâzi Şahımız
Bu SADIK ABDAL bîçâre Hazret-i Hünkâr'a mest*

(4 / 45-46)

SEFİL ABDAL

XIX. yüzyılda yaşadığı tahmin ediliyor. Şiirlerindeki ifadelerden samimi bir Bektaşî olduğu anlaşılıyor. Bektaşî kültürüne vakıf birisidir. Şiirleri teknik yönden iyi olan Sefil Abdal'ın, terimler bir kenarda tutulursa dilinin sade olduğunu söyleyebiliriz. Elimizdeki şiir, 5 dörtlüktür ve 11 hecelidir.

*Vücutum şehrini seyran eyledim
Girdim ol şehire şahlar şahı var
Üç yüz altmış altı sokak yokladım
(Gördüm) dört yüz kırk dört min dergahı var*

*Ol şarın (içinde) yaptığım yapı
Hem Şah-ı Merdan'dır taptığım tapı
Arşullah'a çıkar ol yedi kapı
Ol yedi kapının yetmiş harfi var*

*Ol şarın içinde men yarı gördüm
Gaziler dilinde Ümran'ı gördüm
Her ne yana baksam meyhane gördüm
Meyhane kündünün Beytullah'ı var*

*Ol şarın içinde çoktur oyaktır
Bir köyü var yetmiş iki boyaktır
Şeriat tarikat ma'rifet haktır
Gördüm hakikatin doğru rahu var*

*Bir camisi vardır bin bir direkli
Birgün o da mü'minlere gerekli
SEFİL ABDAL binmiş altı buraklı
Kazası mümkündür eyvallahım var
(20/192-193)*

SEHER ABDAL

Şiir tekniği oldukça iyidir. Gerek aruz gerekse hecede ve ele aldığı konuyu yansıtmada başarılı bir şairdir. XVI. Veya XVII. yüzyılda yaşadığı tahmin ediliyor.

Aşağıya kaydettiğimiz şiir 7 dörtlük olup 8+7=15 heceli bir divani şiirdir. Şiirde Seher Abdal, samimi bir Bektaşî olarak karşımıza çıkar.

*Piş(i)vâ olup âlemde yol tarîk ta'lim eden
Miskiniyim ol sultanın kulu dervîş den bana
Erenler er derdi ana verip ikrârın bilene
Kadîm et dest-i damanın eli dervîş den bana*

*Sığırırım Sübhan'ınima suçuma kalmaz deyi
Nutk-ı Gani sırr-ı Settar yüzüme gelmez deyi
İşbu demde ağlamayan o demde gülmez deyi
Nâ-şâd akar dü-çeşmimden seli dervîş den bana*

*Nice canlar dü âlemde ber-murad almış durur
Veçhini bildirmiş ana kendini bilmiş durur
Sen Hakk'ı hazır görmezsen Hak seni hazır görür
Evsiz sanman bu dükkânı dolu dervîş den bana*

*Bir yare ki azgın ola melhem koya teniye
Yareyi bilmeyen tabip zor eder ki emleye
Ahmak oldur dü-cihanda beş gün için gam yiye
Dilemem dünya devleti malı dervîş den bana*

*Tabip eydür bir kuluna kendi vere yarayı
Sen yarayı aziz tut ki bir gün bulur çareyi
Bu felek gafil göçürür çok uzatma arayı
Günbegün pîre yakın et yolu dervîş den bana*

*Ben garibim şehr içinde yalvarıp ilâhuma
Kullukta isyanım çoktur kalmaya günahuma
Bir amelim yaramazsa erenler dergahına
Giyinmem hırkayı tacı şalı dervîş diyen bana*

*SEHER ABDAL seher ile Hakk'a secde kıldığım
Uzak değil "ayn-el-yakin" Hak özümde bulduğum
Acep dostlar bildi m'ola ki melâmet olduğum
Neynerim ar-ı namus arı dervîş diyen bana*

(Zile/350-351-352)

SERSEM ABDAL

Hakkında kaynaklarda bilgi bulamadık. Elimizdeki iki şiiri iki ayrı cönkte (Zile Cöngü, ve 32 numaralı cönk) kayıtlıdır. Şiirlerindeki üsluba bakacak olursak XIX yüzyılda yaşadığını söyleyebiliriz. Kullandığı kelimeler ve şiir şeklinden tahsil görmüş biri olduğu anlaşılmaktadır.

İlk şiir, 3+4 mısralı bentlerden oluşmuş 4 bentlik bir şiirdir. 14 heceli olmakla beraber, hüznün verdiği duygu yoğunluğundan dolayı, zaman zaman mısralarda ölçü sağlamlığı yitirilmiştir. İkinci şiir ise 5 dörtlük ve 11 heceli bir şiirdir.

Bu gamlı gönlümü ahu giryân eyledi

Ehl-i beyt-i hanedana bunlar neler eyledi

Şah-ı merdan Ali'ye bunlar garaz eyledi

İbn-i Mülcem Zülcevssem Mervan'ı bileydi

Adi soran lanetidür lanetidür laneti

Her kim Yezid'e sıdkınan lanet ederse

İnsin Hakk'ın yüz bin rahmeti

Bu gamlı gönlümü ahu giryân eyledi

Ehl-i beyt-i hanedana bunlar neler eyledi

(Kerbelâ çölünde) Yigirmi dört bacıyı bunlar üryan eyledi

İbn-i Mülcem Zülcevssem Mervan'ı bileydi

Adi soran lanetidür lanetidür laneti

Her kim Yezid'e sıdkınan lanet ederse

İnsin Hakk'ın yüz bin rahmeti

Bu gamlı gönlümü ahu giryân eyledi

Ehl-i beyt-i hanedana bunlar neler eyledi

(Kufe şehrinde) Eba müslüm çocukları bunlar pâre (pâre) eyledi

İbn-i Mülcem Zülcevssem Mervan'ı bileydi

Adi soran lanetidür lanetidür laneti

Her kim Yezid'e sıdkınan lanet ederse

İnsin Hakk'ın yüz bin rahmeti

SERSEM ABDAL Yezid'e be-gayet lanet be-gayet

Ta ezelden onlar etti Ali evlada hıyanet
 Çoluğuna çocuğuna lanet bin lanet
 İbn-i Mülcem Zülcevşem Mervan'ı bileydi
 Adi soran lanetidür lanetidür laneti
 Her kim Yezid'e sıdkınan lanet ederse
 İnsin Hakk'ın yüz bin rahmeti
 Zile/79-80

x   x   x

Tevellâyı İmamlardan getirdim
 Tavafın kabuldür abdal dediler
 Kırklar ile bir meydanda oturdum
 Tavafın kabuldür abdal dediler

Hızır elim aldı arşa götürdü
 Bir saatte Kerbelâ'ya yetirdi
 Öldüm de melekler şerbet getirdi
 Dediler dediler serssem dediler

Miraç geceleri erkân kuruldu
 Gökteki melekler hep yere indi
 Şükrolsun dilekler hep kabul oldu
 Tavafın kabuldür abdal dediler

Ali'm Düldül'üne binmiş sâr vurur
 On sekiz bin âlem mevcut görünür
 Alîm Allah şah'ım tacın bürünür
 Tavafın kabuldür abdal dediler

SERSEM ABDAL der ki bu yolun sırdır
 Ali'm serdir Muhammed ..... nurdur
 Aşk ile muhabbat sıdk ile yarıdır
 Dediler dediler serssem dediler

(32/53)

TESLİM ABDAL

Pir Sultan Abdal kadar olmasa da Alevi-Bektaşilerce tutulmuş hemen her cönkte Teslim abdal'ın şiirlerine yer verilir. Teslim Abdal, XVII. yüzyılda yaşamamıştır. Asıl adı Mehmet olup IV. Murad'ın Bağdat seferine katıldığı söylenir. Yeniçeri ocağında Halife Babası mertebesine yükselmiştir. Alevi-Bektaşi şairleri içinde mümtaz bir yere sahiptir. Hakkında pek çok çalışma yapıldığından biz burada sadece arşivimizdeki cönklerde kayıtlı şiirlerden söz edeceğiz.

Aşağıda ayaklarını, dörtlük sayılarını ve cönk numaraları ile buldukları sayfalarını kaydettiğimiz şiirler 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 20, 32 numaralı cönklerde bulunmaktadır. Şiirlerin sayısı toplam 38'dir. Ancak bunların 5'i mükerrerdir.

- Bu nefisler güri değil dünyada (7 dörtlük, 10/101-102)
- Küfür m'ola iman m'ola (7 dörtlük, 2/19-20)
- Küfür m'ola iman m'ola (6 dörtlük, 7/24-25)
- Küfür m'ola iman m'ola (7 dörtlük, 11/7-8)
- Uğrumuz açık ola bu demde (4 dörtlük, /214-215)
- Erin ere yolu düş gelir böyle (5 dörtlük, 6/19)
- Düşünüp de hayrın şerrin bilsene (5 dörtlük, 11/3-4)
- Üç yüz altmış dal üstüne (7 dörtlük, 2/70-71)
- Ne yaman ucuzluk var bu gelişte (11 dörtlük, 7/176-178)
- Ben de şunda bulamadım meşayih (5 dörtlük, 7/78-79)
- İçmesinler tütün gibi murdarı (5 dörtlük, 7/112-113)
- Ali evlâda iman eyle gör fakî (5 dörtlük, 12/34-35)
- Kulak verip dinlemeli (5 dörtlük, Zile/270-271)
- On iki İmam Ali Ali (9 dörtlük, 7/149-151)
- Kılavuzu neylemeli (5 dörtlük, 9/119)
- İki gözün var görsün ite dökme yemeğini (5 beyit, 11/4-5)
- Girledi girledi gitti (5 dörtlük, 7/227-228)
- Eğer bülbül isen gonca güle bak (5 dörtlük, 9/155)
- Küşâde sarhoş oldu da kaldı taş ayık (5 dörtlük, 7/78-79)
- Dillere düşüp de yalan biz olduk (7 dörtlük, 7/80-81)
- Dahî onlardan gayrı kimim var benim (7 dörtlük, 12/22-23)
- Gün zevale indi sarardım soldum (5 dörtlük, 6/23-26)
- Can cana inanmayan (5 dörtlük, 6/18)
- Salavat vermeyinen (5 dörtlük, 2/18)
- Selâvatı virmeynen (5 dörtlük, 11/2-3)
- Zerafet söyleyip gülmeden sakın (5 dörtlük, 7/172-173)

Boşa bizi söyletirler (5 dörtlük, 11/5-6)
 Dış, yüzden esen yel bana neyer (5 dörtlük, 10/105)
 İbtida insandan rehber isterler (7 dörtlük, 3/46)
 İbtida insandan rehber isterler (7 dörtlük, 32/7-8)
 Sevdiği yer olmayınca, sanki oda dağlanır (5 beyit, 11/9-10)
 On beşinde kâmile erişen ay değil midir (5 dörtlük, 6/5)
 Dinle sana derim o nasıl erdir (6 dörtlük, 6/4)
 Evliyâya övkünüyor (12 dörtlük, 10/99-101)
 Bizi burda bilir yoktur (5 dörtlük, 2/17)
 Bizi burda bilir yoktur (5 dörtlük, 11/1-2)
 Hikmetine şükür ederim Ya İlahî çok şükür (9 dörtlük, 20/96-99)
 Lâ'net taşdır, lâ'net oku (5 dörtlük, 10/77-78)

VİRANÎ ABDAL

Viranî Abdal, yedi büyük Alevi-Bektaşî şairi (*Nesimî, Fuzulî, Hataî, Pir Sultan, Kul Himmet, Yeminî, Viranî*) nden birisi olan Viranî'den başkası değildir. Çünkü cönklerde şiirlerin başında VİRANÎ ABDAL denildikten sonra NUTKU VİRANÎ ibaresi konulmaktadır. Sözgelisi; 26 no'lu cöngün 11 sayfasında böyle bir ibare vardır. Viranî az da olsa bazı şiirlerinde Viranî Abdal Mahlasını kullanmıştır. XVI. yüzyılda yaşayan ve Balım Sultan'a bağlı olan Viranî, şiirlerinde Hurufî inancının tezahürü olarak pek çok ibareye yer vermiştir.

1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 20, 22 ve 32 numaralı cönklerde Viranî'nin 34 şiiri kayıtlıdır. Ancak bunlardan 20 farklı şiirdir. Yani 14 şiir mükerrerdir. Şiirlerin ayakları, dörtlük sayıları ve cönk numaralı ile buldukları sayfalar şunlardır:

Aldığı hem sattığı dükkânına (5 beyit, 12/70-71)
 Aldığı hem sattığı dükkânına (5 beyit, 20/148)
 Yazılmış sadr Bismillaha cemalin Vedduhasına (3+2'lik 5 bent, 20/26-28)
 Gider küfrü deli bul Nuh-u necatı (5 beyit, 20/142-143)
 Gider küfrü deli bul Nuh-u necatı (5 beyit, 12/66-67)
 Fenâdan maksut uş bulmak bekâyı (5 beyit, 12/63-64)
 Fenadan maksud uş bulmak bekâyı (4 beyit, 20/141-142)
 Sinesinde eğlenir gönlüm, sayesi sevda gibi (5 beyit, 1/63-65)
 Saklarım aşkın gönülde genc-i pinhanım gibi (5 beyit, 1/63)
 Hem dahi Şah-ı evliyasın Ya Muhammed Ya Ali (7 beyit, 13/14)
 Şehîdim Şâh evliyâsın Yâ Muhammed Yâ Ali (7 beyit, 12/75-76)

..... kem görmez inan yoktur kemâli (5 beyit, 20/148-149)
 "Velegat Kerremna" âdem değil mi (10 beyit, 20/135-136)
 Malım mülküm bu arada Ali'den gayrı kimsem yok (11 beyit, 2/108-109)
 Malım mülküm bu arada Ali'den gayrı kimsem yok (11 beyit, 1/65-67)
 Çün şehadet eylemişem Mustafa'dan dönmenem (9 beyit, 20/38-40)
 Çün şehadet eylemişem Mustafa'dan dönmezem (5 beyit, 7/226-227)
 Çün şehadet eylemişem Mustafa'dan dönmezem (8 beyit, 32/38)
 Hakk'ı buldum cismi can eyledim (5 beyit, 20/150)
 Hakk'ı bildim cismi can eyledim (5 beyit, 12/72)
 Hakk'ı bildim cismimi can eyledim (6 beyit, Zile/147)
 Aliyyü'l-Murtaza ol Şah-ı merdan (5 dördlük, 7/11-12)
 Hakikat cismime bil can-ı canan (Sicilleme 20 mısra, 20/5)
 Hasan'dır ki Şah Hasan'dır Şah Hasan (5 dördlük, Zile/126-127)
 Şah Hasan'dır Şah Hasan'dır Şah Hasan (5 dördlük, 4/48)
 Şah Hasan'dır Şah Hasan'dır Şah Hasan (5 dördlük, 13/14-15)
 Şah Hasan'dır Şah Hasan'dır Şah Hasan (5 dördlük, 20/2-3)
 Şah Hasan'dır Şah Hasan'dır Şah Hasan (22/11-12)
 Dilersen göresin ayn-ı zatın (9 beyit, 2/105)
 Şâh Muhammed Takî'dür tâc-ı serimde Şâh var (5 dördlük, 10/10-11)
 Dinle imdi Mustafa'dan arifler ey şehriyar (Sicilleme 20 mısra, 7/16-17)
 Dinle imdi Mustafa'dan arifler ey şehriyar (Sicilleme 20 mısra, 20/10-11)
 Cevabımdır cevap Hak mukarrer (5 beyit, 12/2-3)
 "Muhitün külli şey'in" deryaya düştü (17 beyit, 2/ 110-112)
 "Lâ fetâ illâ Ali"dir şahımız merdânımız (9 beyit Zile/147-148)

Kaynaklar:

Doğan Kaya Arşivindeki cönkler (1-35)

GÖLPINARLI, Abdülbaki (1977), **Tasavvuftan Dilimize Geçen**

Deyimler ve Atasözleri, İstanbul.

KAYA, Doğan (1990), **Şairnameler**, Ankara.

KAYA, Doğan (1994), **Sivas'ta Âşıklık Geleneği ve Âşık**

Ruhsatî, Sivas.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1989), **Edebiyat Araştırmaları 2**, İstanbul.

ÖZMEN, (İsmail 1998), **Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi**, C. 1-5,
Ankara.